

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Φαρμακευτικοί Σύλλογοι – Πανελλήνιος Φαρμακευτικός Σύλλογος – Ινστιτούτο Φαρμακευτικών Επιστημονικών Ερευνών και άλλες ρυθμίσεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας»

I. Γενικές παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του από τη Διαικρή Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων, διαρθρώνεται σε οκτώ (8) Μέρη (Α΄ - Η΄) και αποτελείται από ενενήντα έξι (96) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του ακροτελεύτιου άρθρου που ορίζει τον χρόνο έναρξης ισχύος του νόμου.

Αντικείμενο του νομοσχεδίου αποτελεί η επικαιροποίηση και κωδικοποίηση της νομοθεσίας που αφορά τους Φαρμακευτικούς Συλλόγους και τον Πανελλήνιο Φαρμακευτικό Σύλλογο. Επιπρόσθετα, το νομοσχέδιο περιέχει διατάξεις που ρυθμίζουν λοιπά θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας.

Με τις διατάξεις του Μέρους Α΄ (άρθρα 1-2), υπό τον τίτλο «Σκοπός - αντικείμενο», καθορίζεται ο σκοπός (άρθρο 1) και το αντικείμενο του νομοσχεδίου (άρθρο 2).

Το Μέρος Β΄, υπό τον τίτλο «Φαρμακευτικοί Σύλλογοι», αποτελείται από πέντε (5) Κεφάλαια (Α΄ - Ε΄). Διά των διατάξεων του Κεφαλαίου Α΄ (άρθρα 3-12), υπό τον τίτλο «Γενικές διατάξεις: νομική μορφή – σκοπός – μέλη – διοίκηση και λειτουργία», καθορίζεται η νομική μορφή των φαρμακευτικών συλλόγων, οι οποίοι απολαύουν, κατά τα ειδικότερον οριζόμενα, εξαιρέσεων από κανόνες δημοσίου δικαίου και θεσπίζεται η διοικητική και περιουσιακή τους αυτοτέλεια (άρθρο 3). Περαιτέρω, προσδιορίζεται ο σκοπός των ανω-

2

τέρω νομικών προσώπων (άρθρο 4), η τοπική τους αρμοδιότητα (άρθρο 5), τα πρόσωπα που υποχρεωτικώς αποτελούν μέλη τους (άρθρο 6), η εγγραφή και η διαγραφή τους (άρθρο 7), καθώς και η λειτουργία και τήρηση μητρώου μελών (άρθρο 8). Ακολούθως, προσδιορίζονται τα όργανα διοίκησης των Φαρμακευτικών Συλλόγων (άρθρο 9), το περιεχόμενο της σφραγίδας (άρθρο 10) και ορίζεται ότι οι φαρμακευτικοί σύλλογοι διέπονται, ως προς τα θέματα λειτουργίας και διοίκησής τους, τα οποία δεν ρυθμίζονται από τις προτεινόμενες διατάξεις, από τον Εσωτερικό Κανονισμό τους (άρθρο 11). Τέλος, τίθεται ρητή απαγόρευση «σύστασης[ς] άλλων επαγγελματικών φαρμακευτικών σωματείων», πλην του ανά τοπική αρμοδιότητα φαρμακευτικού συλλόγου και του πανελληνίου φαρμακευτικού συλλόγου (άρθρο 12).

Διά των διατάξεων του Κεφαλαίου Β' (άρθρα 13-20), υπό τον τίτλο «Γενική Συνέλευση», ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με τις αρμοδιότητες, τον τρόπο λειτουργίας και λήψης αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης. Ειδικότερα, καθορίζονται οι αρμοδιότητες της Γενικής Συνέλευσης (άρθρο 13), ρυθμίζονται οι περιπτώσεις τακτικών και έκτακτων συνεδριάσεων της (άρθρο 14), ορίζεται, αφενός, ο τρόπος υποβολής προτάσεων προς συζήτηση και οι συνέπειες αποδοχής ή απόρριψής τους (άρθρο 15), και, αφετέρου, η διαδικασία πρόσκλησης των μελών σε συνεδρίαση (άρθρο 16). Επίσης, προσδιορίζονται, μεταξύ άλλων, οι προϋποθέσεις απαρτίας για τις συνεδριάσεις της Γενικής Συνέλευσης (άρθρο 17), καθορίζεται η διαδικασία διεξαγωγής συνεδριάσεων, καθώς και τήρησης και επικύρωσης των πρακτικών των συνεδριάσεων της Γενικής Συνέλευσης (άρθρο 18). Τέλος, ορίζεται η διαδικασία και ο τρόπος ψηφοφορίας, μεταξύ άλλων, επί θεμάτων και προσωπικών ζητημάτων (άρθρο 19), καθώς και λήψης αποφάσεων (άρθρο 20).

Διά των διατάξεων του Κεφαλαίου Γ' (άρθρα 21-40), υπό τον τίτλο «Διοικητικό Συμβούλιο», προσδιορίζεται, μεταξύ άλλων, ο αριθμός και η θητεία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.), σύμφωνα με τον αριθμό των εγγεγραμμένων μελών στο μητρώο εκάστου φαρμακευτικού συλλόγου, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα (άρθρο 21), καθορίζονται οι αρμοδιότητες του Δ.Σ. (άρθρο 22), τα προσόντα και κωλύματα εκλογής των μελών του Δ.Σ. (άρθρο 23), καθώς και η διαδικασία και ο τρόπος εκλογής τους (άρθρο 24). Ακολούθως, προσδιορίζονται οι περιπτώσεις στέρησης του δικαιώματος ψήφου και η κατάρτιση αλφαβητικού καταλόγου «των εχόντων δικαίωμα ψήφου μελών», και παρέχεται το δικαίωμα υποβολής ενστάσεως κατά του ανωτέρω καταλόγου (άρθρο 25). Επίσης, ρυθμίζεται η διαδικασία εκλογών κατά τη συνεδρίαση επί αρχαιρεσιών της Γενικής Συνέλευσης (άρθρο 26), καθώς και ο τρόπος και η διαδικασία διαλογής των ψήφων (άρθρο 27) και εκλογής συμβούλων και συνδυασμών (άρθρο 28). Περαιτέρω, ορίζεται η επα-

νάληψη της διαδικασίας των αρχαιρεσιών, αν δεν προσέλθει ο απαιτούμενος αριθμός μελών κατά την πρώτη συνεδρίαση επί αρχαιρεσιών της Γενικής Συνέλευσης, και, στην περίπτωση κατά την οποία είτε δεν προσέλθει ο απαιτούμενος αριθμός μελών στην κατ' επανάληψη διαδικασία είτε δεν πραγματοποιηθεί καμία ψηφοφορία επί της διαδικασίας αρχαιρεσιών, παρέχεται το δικαίωμα επιλογής και διορισμού των μελών του Δ.Σ. στον Πανελλήνιο Φαρμακευτικό Σύλλογο, κατά τα ειδικότερον οριζόμενα (άρθρο 29). Ρυθμίζεται η διαδικασία και ο τρόπος γνωστοποίησης των αποτελεσμάτων επί των αρχαιρεσιών και, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα ενστάσεως επί αυτών, καθώς και η «εν όλω ή εν μέρει» έγκρισή τους από τον οικείο Περιφερειάρχη ή αρμόδιο Αντιπεριφερειάρχη (άρθρο 30). Επίσης, ορίζεται η διαδικασία αποδοχής των αποτελεσμάτων εκλογής από τα εκλεγέντα μέλη και οι συνέπειες της μη αποδοχής και κάλυψης των κενών θέσεων (άρθρο 31). Ακολουθως, ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα της συνεδρίασης του Δ.Σ. για τη συγκρότησή του σε σώμα (άρθρο 32), ορίζεται ότι, μεταξύ άλλων, ο Πρόεδρος του Δ.Σ. «διευθύνει τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) και εκπροσωπεί τον Φαρμακευτικό Σύλλογο ενώπιον κάθε δικαστικής ή άλλης αρχής και παντός τρίτου», προσδιορίζεται η περίπτωση αναπλήρωσής του σε περίπτωση κωλύματος (άρθρο 33), και καθορίζονται οι αρμοδιότητες του Γραμματέα του Δ.Σ. (άρθρου 34) και του Ταμιά του Δ.Σ., καθώς και η αναπλήρωσή του σε περίπτωση κωλύματος (άρθρο 35). Προβλέπονται οι περιπτώσεις έκπτωσης μέλους του Δ.Σ., αντικατάστασής του, παραίτησής του, αναστολής του χρόνου διεξαγωγής των αρχαιρεσιών, καθώς και η περίπτωση ορισμού τριμελούς Διοικούσας επιτροπής αν παραιτηθεί ολόκληρο το Δ.Σ. και δεν επαρκούν τα επιλαχόντα μέλη για εκ νέου συγκρότησή του, κατά τα ειδικότερον οριζόμενα (άρθρο 36). Τέλος, ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα ως προς τις τακτικές και έκτακτες συνεδριάσεις του Δ.Σ. (άρθρο 37), ορίζεται η απαρτία του Δ.Σ. (άρθρο 38), ο τρόπος λήψης των αποφάσεων (άρθρο 39) και τήρησης των πρακτικών των συνεδριάσεων του (άρθρο 40).

Διά των διατάξεων του Κεφαλαίου Δ' (άρθρα 41-47), υπό τον τίτλο «Πόροι – οικονομική διαχείριση – προσωπικό φαρμακευτικών συλλόγων», ρυθμίζονται τα θέματα διαχείρισης της περιουσίας των Φαρμακευτικών Συλλόγων (άρθρο 41), όπως και οι πόροι και τα έξοδά τους (άρθρο 42). Περαιτέρω, ορίζεται ο τρόπος πρόσληψης υπαλλήλων και συνεργατών και το ότι «[η] διαδικασία, οι όροι και οι προϋποθέσεις σύναψης των ανωτέρω συμβάσεων προβλέπονται από τον Εσωτερικό Κανονισμό του [εκάστου] Συλλόγου» (άρθρο 43). Επίσης, καθορίζεται ετήσια εισφορά των μελών τους (άρθρο 44), ο τρόπος είσπραξης των εισφορών και τυχόν προστίμων που επιβάλλονται από τα

4

Πειθαρχικά Συμβούλια, καθώς και η αναγκαστική είσπραξή τους (άρθρο 45). Τέλος, προσδιορίζεται η διάρκεια του οικονομικού έτους (άρθρο 46) και καθορίζεται η εκλογή ορκωτών ελεγκτών λογιστών, κατά τα ειδικότερον στη διάταξη οριζόμενα (άρθρο 47).

Διά των διατάξεων του Κεφαλαίου Ε' (άρθρα 48-50), υπό τον τίτλο «Λοιπές διατάξεις», ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη δυνατότητα, των ν.π.δ.δ. των Φαρμακευτικών Συλλόγων, άσκησης «κάθε ένδικο[υ] μέσο[υ] και βο[η]θ[ή]μα[τος] ενώπιον των πολιτικών, ποινικών και διοικητικών δικαστηρίων και οποιο[υ]δήποτε νόμιμο[υ] μέσο[υ] ενώπιον κάθε αρχής και κάθε βαθμίδας και δικαιοδοσίας» για λογαριασμό τους και για λογαριασμό των μελών τους, κατόπιν απόφασης του Δ.Σ., κατά τα ειδικότερον προβλεπόμενα (άρθρο 48), θεσπίζεται η υποχρέωση συνεργασίας των δημοσίων αρχών με τους Φαρμακευτικούς συλλόγους ως προς την παροχή πληροφοριών σχετικών με την εκπλήρωση των σκοπών τους και του ελέγχου και κυρώσεων επί παραβατικών συμπεριφορών των μελών τους κατά την εφαρμογή της φαρμακευτικής νομοθεσίας (άρθρο 49), και ρυθμίζεται η δυνατότητα ένωσης δύο ή περισσότερων Φαρμακευτικών Συλλόγων σε ένα νομικό πρόσωπο, κατόπιν απόφασης της Γενικής Συνέλευσής τους και έγκρισής της με απόφαση του Υπουργού Υγείας, με την οποία «ρυθμίζεται κάθε θέμα σχετικό με την ένωση των δύο νομικών προσώπων» (άρθρο 50).

Με το Μέρος Γ' (άρθρα 51-67), που φέρει τον τίτλο «Πανελλήνιος Φαρμακευτικός Σύλλογος», καθορίζεται η νομική μορφή και η διοικητική και περιουσιακή αυτοτέλεια του Πανελλήνιου Φαρμακευτικού Συλλόγου (άρθρο 51), προβλέπεται η συγκρότηση του Διοικητικού του Συμβουλίου (άρθρο 52), ορίζεται ο σκοπός του (άρθρο 53), καθορίζεται η διαδικασία ανάδειξης αντιπροσώπων στη Γενική Συνέλευση του Π.Φ.Σ. (άρθρο 54), ρυθμίζεται η εποπτεία του Π.Φ.Σ. επί της λειτουργίας των Φαρμακευτικών Συλλόγων (άρθρο 55), ορίζεται ότι ο Εσωτερικός Κανονισμός του Π.Φ.Σ. υπόκειται στην έγκριση του Υπουργού Υγείας (άρθρο 56), προβλέπεται ότι η Γενική Συνέλευση του Π.Φ.Σ. συγκαλείται σε τακτική συνεδρίαση τουλάχιστον δύο φορές ετησίως (άρθρο 57), καθορίζεται η διαδικασία αποστολής προσκλήσεων συμμετοχής στις συνεδριάσεις της Γενικής Συνέλευσης (άρθρο 58), προβλέπεται η αναλογική εφαρμογή των άρθρων 15 έως και 20 του υπό ψήφιση νομοσχεδίου για θέματα που αφορούν την απαρτία, την ψηφοφορία και τη λήψη αποφάσεων από τη Γενική Συνέλευση (άρθρο 59), ρυθμίζεται ο τρόπος εκλογής των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του Π.Φ.Σ. (άρθρο 60), καθορίζεται η διαδικασία που θα ακολουθηθεί σε περίπτωση παραίτησης ή έλλειψης με οποιονδήποτε τρόπο μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (άρθρο 61),

προβλέπεται η αναλογική εφαρμογή των άρθρων 33 έως και 40 του υπό ψήφιση νομοσχεδίου για θέματα που αφορούν τη λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου και τα καθήκοντα του Προέδρου, του Γραμματέα και του Ταμία του οργάνου (άρθρο 62), θεσπίζεται η δυνατότητα του Διοικητικού Συμβουλίου του Π.Φ.Σ. να προσλαμβάνει προσωπικό για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών του Συλλόγου (άρθρο 63), ορίζονται οι πόροι και τα έξοδα του Π.Φ.Σ. (άρθρο 64), εισάγεται η υποχρέωση των δημόσιων αρχών να παρέχουν κάθε δυνατή συνδρομή στον Π.Φ.Σ. για την εκπλήρωση των σκοπών του (άρθρο 65), προσδιορίζονται οι προδιαγραφές της σφραγίδας του Π.Φ.Σ. (άρθρο 66) και θεσπίζεται το δικαίωμα του Π.Φ.Σ. να αναλαμβάνει δικαστικές ενέργειες με σκοπό την τήρηση της φαρμακευτικής νομοθεσίας και την προστασία της δημόσιας υγείας (άρθρο 67).

Με το Μέρος Δ' (άρθρα 68-76), υπό τον τίτλο «Πειθαρχικά Συμβούλια Φαρμακευτικών Συλλόγων – Ανώτατο Φαρμακευτικό Πειθαρχικό Συμβούλιο – Πειθαρχικές Διατάξεις», καθορίζονται οι υποχρεώσεις των φαρμακοποιών (άρθρο 68), προβλέπεται η συγκρότηση των Πειθαρχικών Συμβουλίων των Φαρμακευτικών Συλλόγων (άρθρο 69), ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την εκλογή, τη θητεία και την παραίτηση των μελών των Πειθαρχικών Συμβουλίων (άρθρο 70), καθορίζεται η διαδικασία ενώπιον των Πειθαρχικών Συμβουλίων και απαριθμούνται οι πειθαρχικές ποινές (άρθρο 71), θεσπίζεται η δυνατότητα άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής κατά των αποφάσεων των Πειθαρχικών Συμβουλίων των Φαρμακευτικών Συλλόγων ενώπιον του Ανώτατου Φαρμακευτικού Πειθαρχικού Συμβουλίου (άρθρο 72), εισάγεται η δυνατότητα των Πειθαρχικών Συμβουλίων να επεμβαίνουν διαιτητικά προς επίλυση διαφορών που αναφύονται είτε μεταξύ φαρμακοποιών είτε μεταξύ φαρμακοποιού και τρίτου (άρθρο 73), προβλέπεται η σύσταση και η συγκρότηση του Ανώτατου Φαρμακευτικού Πειθαρχικού Συμβουλίου (άρθρο 74), ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την εκλογή, τη θητεία και την παραίτηση των μελών του Ανώτατου Φαρμακευτικού Πειθαρχικού Συμβουλίου (άρθρο 75) και καθιερώνεται το ασυμβίβαστο της ιδιότητας του μέλους των Πειθαρχικών Συμβουλίων των Φαρμακευτικών Συλλόγων Αττικής και Πειραιώς με αυτήν του μέλους του Ανώτατου Φαρμακευτικού Πειθαρχικού Συμβουλίου (άρθρο 76).

Διά του Μέρους Ε' (άρθρο 77) προβλέπεται η σύσταση και η λειτουργία του Ινστιτούτου Φαρμακευτικών Επιστημονικών Ερευνών.

Με το Μέρος ΣΤ' (άρθρα 78-92), που φέρει τον τίτλο «Άλλες ρυθμίσεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας», τροποποιείται το άρθρο 36 του ν. 4958/2022 που αφορά την πραγματοποίηση προληπτικών διαγνωστικών εξε-

τάσεων για τον καρκίνο του τραχήλου της μήτρας (άρθρο 78), προβλέπεται η εφαρμογή του προγράμματος «Αντιμετώπιση της Παιδικής Παχυσαρκίας» (άρθρο 79), ρυθμίζεται το ζήτημα της αποζημίωσης των δαπανών για φυσικοθεραπευτικές πράξεις σε παιδιά ή εφήβους που εκτελούνται από μη συμβεβλημένους με τον Ε.Ο.Π.Υ. παρόχους (άρθρο 80), παρατείνεται έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2023 η δυνατότητα υπέρβασης των σαράντα οκτώ ωρών εργασίας ανά εβδομάδα για τους ιατρούς του Ε.Σ.Υ. (άρθρο 81), θεσπίζεται η δυνατότητα μετατροπής θέσεων διαζευκτικών ειδικοτήτων σε θέσεις μίας ειδικότητας και θέσεων μίας ειδικότητας σε θέσεις διαζευκτικών ειδικοτήτων για τους ειδικευμένους ιατρούς του Ε.Σ.Υ. (άρθρο 82), προβλέπεται η δυνατότητα σύστασης Αυτοτελούς Τμήματος Κλινικών Μελετών στα νοσοκομεία του Ε.Σ.Υ. που διαθέτουν δυναμικότητα μεγαλύτερη των διακοσίων κλινών (άρθρο 83), προβλέπεται ο ορισμός «Κλινικού Εκπαιδευτή» σε νοσοκομεία του Ε.Σ.Υ. και σε στρατιωτικά νοσοκομεία για τους φοιτητές των Τμημάτων Νοσηλευτικής (άρθρο 84), μετατίθεται το χρονικό σημείο έναρξης ισχύος του άρθρου 110 του ν. 5034/2023 που ορίζει την παράταση της παραμονής των ιατρών σε θέσεις ειδικευόμενων μετά την ολοκλήρωση του χρόνου άσκησης στην ειδικότητα (άρθρο 85), παρατείνεται για χρονικό διάστημα έως και έξι μηνών η παραμονή ειδικευόμενων νοσηλευτών σε θέσεις νοσηλευτικής ειδικότητας (άρθρο 86), τροποποιούνται διατάξεις του άρθρου 106Α του ν. 4461/2017 που αφορούν τις πληθυσμιακές ομάδες στις οποίες παρέχουν υπηρεσίες οι Κινητές Ομάδες Υγείας (άρθρο 87), εισάγονται ρυθμίσεις για το ειδικό επιστημονικό προσωπικό του Ελληνικού Οργανισμού Μεταμοσχεύσεων (άρθρο 88), τροποποιούνται διατάξεις που αφορούν τη λειτουργία ιδιωτικών ψυχιατρικών κλινικών (άρθρο 89), ενσωματώνεται στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία (ΕΕ) 2022/2100 της Επιτροπής της 29ης Ιουνίου 2022 που τροποποιεί την Οδηγία 2014/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την απόσυρση ορισμένων εξαιρέσεων όσον αφορά τα θερμαινόμενα προϊόντα καπνού (άρθρο 90), παρατείνεται η ισχύς ρυθμίσεων για την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού (άρθρο 91) και προβλέπεται η παράταση ισχύος των δημόσιων συμβάσεων που αφορούν τη διάθεση των εμβολίων κατά του κορωνοϊού στα εμβολιαστικά κέντρα της επικράτειας (άρθρο 92).

Διά του Μέρους Ζ' (άρθρα 93-95) τίθενται εξουσιοδοτικές (άρθρο 93), μεταβατική (άρθρο 94) και καταργούμενες διατάξεις (άρθρο 95).

Τέλος, με το Μέρος Η' (άρθρο 96), υπό τον τίτλο «Έναρξη ισχύος», ορίζεται η έναρξη ισχύος των διατάξεων του νόμου.

II. Παρατηρήσεις επί των Κεφαλαίων και επί του Πίνακα Περιεχομένων του νομοσχεδίου

A. Το άρθρο 47 του Κεφαλαίου Δ΄ του Μέρους Β΄ του νομοσχεδίου φέρει τον τίτλο «Εκλογή και ορισμός ορκωτών ελεγκτών λογιστών». Το ίδιο ως άνω άρθρο φέρει, στον Πίνακα Περιεχομένων του νομοσχεδίου, τον τίτλο «Εκλογή ελεγκτών – Ορισμός Ορκωτών Ελεγκτών». Θα μπορούσε να τεθεί ενιαίος τίτλος του άρθρου τόσο στο κείμενο του νομοσχεδίου όσο και στον Πίνακα Περιεχομένων του.

B. Στον τίτλο του άρθρου 55 του Μέρους Γ΄ του Πίνακα Περιεχομένων του νομοσχεδίου, πρέπει να διαγραφεί η τελεία «.» μετά τη φράση «Επιπτεία Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συλλόγου(...)».

Γ. Στον τίτλο του άρθρου 57 του Μέρους Γ΄ του νομοσχεδίου και του Πίνακα Περιεχομένων του, θα μπορούσε να απαλειφθεί η λέξη «της».

Δ. Στον τίτλο του άρθρου 69 «Σύνθεση - Συγκρότηση Πειθαρχικών Συμβουλίων Φαρμακευτικών Συλλόγων – Λήψη αποφάσεων» του Μέρους Δ΄ του νομοσχεδίου και του Πίνακα Περιεχομένων του, πρέπει να απαλειφθεί η λέξη «σύνθεση», καθόσον ο τίτλος αναφέρεται, εσφαλμένα, στη σύνθεση των πειθαρχικών συμβουλίων, ενώ οι διατάξεις ορίζουν μόνο τη συγκρότηση.

Ε. Το άρθρο 78 του Μέρους ΣΤ΄ του νομοσχεδίου φέρει τον τίτλο «Υλοποίηση δράσης δημόσιας υγείας "Προληπτικές Διαγνωστικές Εξετάσεις για τον Καρκίνο του Τραχήλου της Μήτρας" και έλεγχος Τεχνικών Προδιαγραφών εξέτασης HPV-DNA TEST - Τροποποίηση άρθρου 36 ν. 4958/2022». Το ίδιο ως άνω άρθρο φέρει, στον Πίνακα Περιεχομένων του νομοσχεδίου, τον τίτλο «Υλοποίηση δράσης δημόσιας υγείας "Προληπτικές Διαγνωστικές Εξετάσεις για τον Καρκίνο του Τραχήλου της Μήτρας" και έλεγχος Τεχνικών Προδιαγραφών εξέτασης HPV-DNA TEST – Τροποποιήσεις άρθρου 36 ν. 4958/2022». Θα ήταν προτιμότερο να τεθεί ενιαίος τίτλος του άρθρου τόσο στο κείμενο του νομοσχεδίου όσο και στον Πίνακα Περιεχομένων του.

ΣΤ. Το άρθρο 88 του Μέρους ΣΤ΄ του νομοσχεδίου φέρει τον τίτλο «Ρύθμιση για το ειδικό επιστημονικό προσωπικό του Ελληνικού Οργανισμού Μεταμοσχεύσεων – Τροποποίηση παρ. 1 και 2 άρθρου 27 ν. 3984/2011». Το ίδιο ως άνω άρθρο, φέρει, στον Πίνακα Περιεχομένων του νομοσχεδίου τον τίτλο «Ζητήματα ειδικού επιστημονικού προσωπικού του Ελληνικού Οργανισμού Μεταμοσχεύσεων – Τροποποίηση παρ. 1 και 2 άρθρου 27 ν. 3984/2011». Θα ήταν προτιμότερο να τεθεί ενιαίος τίτλος του άρθρου τόσο στο κείμενο του νομοσχεδίου όσο και στον Πίνακα Περιεχομένων του.

8

Ζ. Στον τίτλο του άρθρου 90 του Μέρους ΣΤ΄ του νομοσχεδίου και του Πίνακα Περιεχομένων του «Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2022/2100 της Επιτροπής της 29ης Ιουνίου 2022 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2014/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την απόσυρση ορισμένων εξαιρέσεων όσων αφορά τα θερμαινόμενα προϊόντα καπνού – Τροποποίηση άρθρων 7 και 11 ν. 4419/2016» πρέπει να αντικατασταθεί η φράση «όσων αφορά» από τη γραμματικώς ορθή φράση «όσον αφορά».

III. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί των άρθρων 3 και 51

α. Διά των άρθρων 3 και 51 προσδιορίζεται η νομική μορφή των Φαρμακευτικών Συλλόγων και του Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συλλόγου (Π.Φ.Σ.), οι οποίοι λειτουργούν ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Επισημαίνεται, ενημερωτικά, ότι τα δημόσια νομικά πρόσωπα ειδικών σκοπών διακρίνονται, σύμφωνα με το νομικό καθεστώς που διέπει την οργάνωση και λειτουργία τους, σε τρεις κατηγορίες: «i) εκείνα που διέπονται, καταρχήν, από τους ειδικούς κανόνες του διοικητικού δικαίου, ii) εκείνα που διέπονται, κατ' αρχήν, από τις διατάξεις του ιδιωτικού δικαίου και iii) εκείνα που εξομοιούνται με τους ιδιώτες». Στην πρώτη κατηγορία υπάγονται ιδίως τα νομικά πρόσωπα, τα οποία από γενικές ή τις ιδρυτικές τους ή μεταγενέστερες διατάξεις, χαρακτηρίζονται ρητά ως Ν.Π.Δ.Δ. Περαιτέρω, με γνώμονα την κύρια ουσιαστική υπόστασή τους, «εάν δηλαδή για την επιδίωξη του σκοπού που τους έχει ανατεθεί αποτελούνται κυρίως από ορισμένο αριθμό φυσικών προσώπων, τα οποία γίνονται υποχρεωτικώς μέλη τους, ή από ένα σύνολο περιουσίας, ανεξάρτητα από τον τρόπο σχηματισμού της (...), τα δημόσια πρόσωπα μπορούν να διακριθούν σε "σωματειακής" ή "ιδρυματικής" φύσης» (βλ. Επ. Σπηλιωτόπουλο, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, αρ. 357, 358, 360). Κατά συνέπεια, οι Φαρμακευτικοί Σύλλογοι και ο Πανελλήνιος Φαρμακευτικός Σύλλογος αποτελούν δημόσια νομικά πρόσωπα ειδικού σκοπού, σωματειακής φύσης, όπως είναι, άλλωστε, κατ' εξοχήν τα νομικά πρόσωπα που έχουν ως σκοπό την οργάνωση ενός επαγγέλματος και την παρακολούθηση της συναφούς επαγγελματικής δραστηριότητας.

β. Διά του άρθρου 51, το οποίο εντάσσεται στο Μέρος Γ΄ του υπό ψήφιση νομοσχεδίου, ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τη νομική μορφή και τη διοικητική και περιουσιακή αυτοτέλεια του Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συλλόγου. Ειδικότερα, στην παρ. 3 ορίζεται ότι «[η] διαχείριση των οικονομικών και της περιουσίας του Π.Φ.Σ. διενεργείται από το Διοικητικό Συμβού-

λιό (Δ.Σ.) του, υπόκειται στον αποκλειστικό έλεγχο του Διοικητικού Συμβουλίου του και της Γενικής Συνέλευσής του, καθώς και της Εξελεγκτικής Επιτροπής, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 41». Το άρθρο 41, στο οποίο γίνεται παραπομπή, προβλέπει ότι «[η] διαχείριση των οικονομικών και της περιουσίας των Φαρμακευτικών Συλλόγων υπόκειται στον αποκλειστικό έλεγχο του Διοικητικού Συμβουλίου και της Γενικής Συνέλευσής τους, καθώς και της Εξελεγκτικής Επιτροπής, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 3». Τέλος, το άρθρο 3 περιέχει ρυθμίσεις που αφορούν τη νομική μορφή και τη διοικητική και περιουσιακή αυτοτέλεια των Φαρμακευτικών Συλλόγων.

Σημειώνεται ότι τα άρθρα 51 παρ. 3 και 41 περιέχουν παρεμφερείς ρυθμίσεις και, ως εκ τούτου, δεν συνάγεται ευκρινώς η σκοπιμότητα της παραπομπής του πρώτου στις διατάξεις του τελευταίου. Περαιτέρω, το γεγονός ότι το άρθρο 41 παραπέμπει στο άρθρο 3, ενδέχεται να δημιουργήσει σύγχυση, δεδομένου ότι η οικονομική λειτουργία των Φαρμακευτικών Συλλόγων διέπεται από διαφορετικό καθεστώς σε σχέση με αυτήν του Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συλλόγου, ιδίως ως προς τα ζητήματα της εποπτείας και της εφαρμογής του Εσωτερικού Κανονισμού κάθε Συλλόγου.

2. Επί του άρθρου 6 παρ. 2

Με τη διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 6 ορίζεται ότι «[ο]ι φαρμακοποιοί που έχουν ορισθεί ως υπεύθυνοι για τη λειτουργία κληρονομικού φαρμακείου, σύμφωνα με το άρθρο 5 του α.ν. 517/1968, και για τη λειτουργία φαρμακείου σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 2 του π.δ. 64/2018, οι οποίοι κατά την παρ. 1 αποτελούν μέλη του Φαρμακευτικού Συλλόγου, δεν έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι κατά τις αρχαιρεσίες του Φαρμακευτικού Συλλόγου». Επί του ανωτέρω άρθρου αναφέρεται στην Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης ότι «[η] προτεινόμενη διάταξη αποβλέπει στην πρόβλεψη της υποχρεωτικότητας εγγραφής ως μελών του οικείου Φαρμακευτικού Συλλόγου των κάτωθι κατηγοριών: α) όλων των φαρμακοποιών που λειτουργούν νομίμως φαρμακείο στην περιφέρεια του οικείου Συλλόγου, επ' ονόματι των οποίων έχει χορηγηθεί άδεια ιδρύσεως και άδεια λειτουργίας φαρμακείου, β) των ορισθέντων, με απόφαση του αρμόδιου Περιφερειάρχη, υπεύθυνων φαρμακοποιών για τη λειτουργία κληρονομικού φαρμακείου, και γ) των ορισθέντων, με απόφαση του αρμόδιου Περιφερειάρχη, υπεύθυνων φαρμακοποιών του άρθρου 2 παρ. 2 του π.δ. 64/2018 (Α' 124), με απώτερο σκοπό τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή, εκπροσώπηση, αλλά και εποπτεία των φαρμακοποιών από τους οικείους συλλόγους τους. Επιπλέον ορίζεται ότι οι υπό (β) και (γ) δεν έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις αρχαιρεσίες του Συλλόγου, καθώς και ότι τα μέλη του Φαρμακευτικού

Συλλόγου δεν δύνανται να είναι μέλη Εμπορικών Επιμελητηρίων».

Δεδομένου ότι αποκλείεται το δικαίωμα του «εκλέγειν και εκλέγεσθαι» των μελών των Φαρμακευτικών Συλλόγων των περ. β) και γ) της παρ. 1 του προτεινόμενου άρθρου, προβληματισμός γεννάται, εν προκειμένω, καθόσον αφορά την τήρηση της αρχής της ισότητας.

3. Επί του άρθρου 14 παρ. 1 και του άρθρου 21 παρ. 1

Με το τέταρτο εδάφιο της διάταξης της παρ. 1 του άρθρου 14 ορίζεται ότι «[ο] ελάχιστος αυτός αριθμός δεν μπορεί να είναι κατώτερος: α) σε Φαρμακευτικούς Συλλόγους που έχουν περισσότερα από τετρακόσια (400) μέλη, του ενός δεκάτου (1/10) του συνολικού αριθμού των μελών, β) σε φαρμακευτικούς συλλόγους που έχουν λιγότερα από τετρακόσια (400) και περισσότερα από εξήντα (60) μέλη, του ενός πέμπτου (1/5) του συνολικού αριθμού των μελών, και γ) σε φαρμακευτικούς συλλόγους που έχουν λιγότερα από εξήντα (60) μέλη, των πέντε (5) μελών».

Με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 21 ορίζεται ότι «[τ]ο Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) του Φαρμακευτικού Συλλόγου αποτελείται: α) στους Συλλόγους που έχουν μέχρι δεκαπέντε (15) μέλη, από τον Πρόεδρο, τον Γραμματέα και τον Ταμία, β) στους Συλλόγους που έχουν από δεκαέξι (16) μέχρι πενήντα (50) μέλη, από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο, τον Γραμματέα, τον Ταμία και έναν (1) Σύμβουλο και γ) στους Συλλόγους που έχουν περισσότερα από πενήντα (50) μέλη, από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο, τον Γραμματέα, τον Ταμία και πέντε (5) Συμβούλους».

Δεδομένου ότι από τη γραμματική διατύπωση των ανωτέρω διατάξεων δεν καταλαμβάνονται, αφενός, οι περιπτώσεις κατά τις οποίες τα μέλη των Φαρμακευτικών Συλλόγων είναι ακριβώς τετρακόσια (400) και ακριβώς εξήντα (60), και αφετέρου, οι περιπτώσεις κατά τις οποίες τα μέλη των ανωτέρω συλλόγων είναι ακριβώς πενήντα (50), για λόγους σαφήνειας και εφαρμογής της διάταξης, θα ήταν χρήσιμο να αποσαφηνισθεί το συγκεκριμένο ζήτημα.

4. Επί των άρθρων 14 παρ. 2, 37 παρ. 4, 57 παρ. 2 και 62 παρ. 2

Με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 14 ορίζεται ότι «[κ]ατόπιν απόφασης του Δ.Σ. του Φαρμακευτικού Συλλόγου, όταν για λόγους ανωτέρας βίας δεν είναι δυνατή η συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης με φυσική παρουσία των μελών, η συνεδρίαση δύναται να διεξάγεται ηλεκτρονικά με τηλεδιάσκεψη των μελών του, με δικαίωμα ψήφου κατά τη λήψη των αποφάσεων των ηλεκτρονικώς παρόντων. Στην περίπτωση αυτή, η πρόσκληση προς τα μέλη του Φαρμακευτικού Συλλόγου περιλαμβάνει τις αναγκαίες πληροφο-

ρίες και τεχνικές οδηγίες για τη συμμετοχή τους στη συνεδρίαση. Το Δ.Σ. του Φαρμακευτικού Συλλόγου είναι αρμόδιο για τη διασφάλιση των διαδικασιών συμμετοχής όλων των μελών του στην ως άνω συνεδρίαση, τον έλεγχο της ταυτότητας των συμμετεχόντων προσώπων, τη διενέργεια ηλεκτρονικής ψηφοφορίας, καθώς και την ασφάλεια της ηλεκτρονικής σύνδεσης». Με την παρ. 4 του άρθρου 37 ορίζεται ότι «[ο]ι συνεδριάσεις του Δ.Σ. δύναται να διενεργούνται ηλεκτρονικά με τηλεδιάσκεψη των μελών του, χωρίς να απαιτείται η φυσική παρουσία τους. Τα μέλη του Δ.Σ. που μετέχουν με τηλεδιάσκεψη έχουν νομίμως δικαίωμα ψήφου κατά τη λήψη των αποφάσεων. Στην περίπτωση αυτή, η πρόσκληση προς τα μέλη του Δ.Σ. περιλαμβάνει τις αναγκαίες πληροφορίες και τεχνικές οδηγίες για τη συμμετοχή τους στη συνεδρίαση. Ο Σύλλογος είναι υπεύθυνος για τη διασφάλιση των διαδικασιών συμμετοχής όλων των μελών του στην ως άνω συνεδρίαση, τον έλεγχο της ταυτότητας των συμμετεχόντων προσώπων, τη διενέργεια ηλεκτρονικής ψηφοφορίας, καθώς και την ασφάλεια της ηλεκτρονικής σύνδεσης». Ακολούθως, με την παρ. 2 του άρθρου 57 ορίζεται ότι «[μ]ε απόφαση του Δ.Σ. του Π.Φ.Σ., όταν για λόγους ανωτέρας βίας δεν είναι δυνατή η συνεδρίαση της Γ.Σ. με φυσική παρουσία των αντιπροσώπων – μελών του, η συνεδρίαση δύναται να πραγματοποιείται με τηλεδιάσκεψη των μελών του, με δικαίωμα ψήφου κατά τη λήψη των αποφάσεων των ηλεκτρονικώς παρόντων. Στην περίπτωση αυτή, η πρόσκληση προς τα μέλη του Π.Φ.Σ. περιλαμβάνει τις αναγκαίες πληροφορίες και τεχνικές οδηγίες για τη συμμετοχή τους στη συνεδρίαση. Το Δ.Σ. του Π.Φ.Σ. είναι αρμόδιο για τη διασφάλιση των διαδικασιών συμμετοχής όλων των μελών του στην ως άνω συνεδρίαση, τον έλεγχο της ταυτότητας του συμμετέχοντος προσώπου, την προέλευση της ψήφου, τη διενέργεια ηλεκτρονικής ψηφοφορίας, καθώς και την ασφάλεια της ηλεκτρονικής σύνδεσης». Τέλος, με την παρ. 2 του άρθρου 62 ορίζεται ότι «[ο]ι συνεδριάσεις του Δ.Σ. του Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συλλόγου (Π.Φ.Σ.) δύναται να πραγματοποιούνται με τηλεδιάσκεψη των μελών του, χωρίς να απαιτείται η φυσική παρουσία τους, τα δε μέλη του Δ.Σ. που μετέχουν με τηλεδιάσκεψη έχουν νομίμως δικαίωμα ψήφου κατά τη λήψη των αποφάσεων. Στην περίπτωση αυτή, η πρόσκληση προς τα μέλη του Δ.Σ. περιλαμβάνει τις αναγκαίες πληροφορίες και τεχνικές οδηγίες για τη συμμετοχή τους στη συνεδρίαση. Ο Πρόεδρος του Π.Φ.Σ. είναι υπεύθυνος για τη διασφάλιση των διαδικασιών συμμετοχής όλων των μελών του στην ως άνω συνεδρίαση, τον έλεγχο της ταυτότητας του συμμετέχοντος προσώπου, την προέλευση της ψήφου, τη διενέργεια ηλεκτρονικής ψηφοφορίας, καθώς και την ασφάλεια της ηλεκτρονικής ή άλλης σύνδεσης».

Δεδομένου ότι στις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 19, της παρ. 1 του άρ-

θρου 24, της παρ. 2 του άρθρου 32, της παρ. 2 του άρθρου 39, της παρ. 1 του άρθρου 52 και της παρ. 2 του άρθρου 54 θεσπίζεται μυστική ψηφοφορία, αλλά η μυστικότητα της ψήφου, ως απαραίτητη προϋπόθεση για την ηλεκτρονική ψηφοφορία κατοχυρώνεται μόνο στην παρ. 1 του άρθρου 24 και στην παρ. 7 του άρθρου 32, θα ήταν χρήσιμο να ορισθεί ο τρόπος που διασφαλίζει τη διαφάνεια και τη μυστικότητα της διαδικασίας.

5. Επί του άρθρου 18 παρ. 5

Διά της διατάξεως της παρ. 5 του εν λόγω άρθρου ορίζεται ότι «[π]ριν η Γ.Σ. εισέλθει στην ημερήσια διάταξη, αναγιγνώσκονται και επικυρώνονται τα πρακτικά της προηγούμενης συνεδρίασής της. Οι αποφάσεις της Γ.Σ. είναι άμεσες εκτελεστές από την ημερομηνία λήψης τους». Η λέξη «άμεσες» πρέπει να αντικατασταθεί από το επίρρημα «άμεσα».

6. Επί του άρθρου 22 περ. β)

Με τη διάταξη της περ. β) του άρθρου 22, ορίζεται, μεταξύ των αρμοδιοτήτων του Διοικητικού Συμβουλίου, «[η] εκλογή σε σώμα του Διοικητικού Συμβουλίου». Η διάταξη χρήζει, αναδιατύπωσης, καθώς εννοείται, προφανώς, «η συγκρότηση σε σώμα».

7. Επί του άρθρου 23

Παρατηρείται ότι με τη διάταξη θεσπίζονται τα προσόντα και κωλύματα για την εκλογή μέλους του Δ.Σ. και ειδικότερα ορίζεται να «α) είναι κάτοχος άδειας ίδρυσης και λειτουργίας φαρμακείου, β) μην έχει τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση, γ) μην έχει καταδικασθεί αμετάκλητα σε οποιαδήποτε ποινή για κλοπή, υπεξαίρεση, απάτη, εκβίαση, πλαστογραφία, εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εγκλήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ελευθερίας, για πράξεις που έχουν σχέση με την άσκηση του επαγγέλματος του, παραχάραξη, παράβαση κακουργηματικού χαρακτήρα των νόμων περί ναρκωτικών, του άρθρου 187, περί εγκληματικής οργάνωσης, και 187Α, περί τρομοκρατικών πράξεων – τρομοκρατικής οργάνωσης, του Ποινικού Κώδικα (ν. 4619/2019, Α' 95)», ενώ δεν γίνεται αναφορά στην περίπτωση της απώλειας του δικαιώματος του «εκλέγεσθαι» στα όργανα διοίκησης, εν προκειμένω.

8. Επί του άρθρου 24 παρ. 7

Με τη διάταξη της παρ. 7 του άρθρου 24 ορίζεται ότι «[σ]ε Φαρμακευτικούς Συλλόγους με περισσότερα από τριακόσια (300) μέλη, οι εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Δ.Σ. μπορούν, με απόφαση του Δ.Σ. του Φαρ-

μακευτικού Συλλόγου, να γίνουν σε περισσότερα του ενός εκλογικά τμήματα. Η απόφαση του Δ.Σ. του Φαρμακευτικού Συλλόγου κοινοποιείται έναν (1) μήνα πριν από τις εκλογές στον Περιφερειάρχη ή στον αρμόδιο Αντιπεριφερειάρχη, προκειμένου να ορίσει ισάριθμους διοικητικούς αντιπροσώπους. Στην περίπτωση αυτή, η Εφορευτική Επιτροπή που διεξάγει την ψηφοφορία κάθε τμήματος, αποτελείται από τρία (3) μέλη, που εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση, ένα (1) από τα οποία ορίζεται Πρόεδρος της και η Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή, που εξάγει τα τελικά αποτελέσματα και ανακηρύσσει τους επιτυχόντες, αποτελείται από τους Προέδρους των κατά τμήματα Εφορευτικών Επιτροπών, τους διοικητικούς αντιπροσώπους και τον Πρόεδρο της Γ.Σ.». Για λόγους σαφήνειας της διάταξης, το τελευταίο εδάφιο της διάταξης θα μπορούσε να αναδιατυπωθεί σε δύο εδάφια, ως εξής: «Στην περίπτωση αυτή, η Εφορευτική Επιτροπή που διεξάγει την ψηφοφορία κάθε τμήματος, αποτελείται από τρία (3) μέλη, που εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση, ένα (1) από τα οποία ορίζεται Πρόεδρος της. Η Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή που εξάγει τα τελικά αποτελέσματα και ανακηρύσσει τους επιτυχόντες, αποτελείται από τους Προέδρους των κατά τμήματα Εφορευτικών Επιτροπών, τους διοικητικούς αντιπροσώπους και τον Πρόεδρο της Γ.Σ.».

9. Επί του άρθρου 36 παρ. 1, 7 και 8

Με τη διάταξη της παρ. 1 του εν λόγω άρθρου ορίζεται ότι «[έ]κπτωση από το αξίωμα του Συμβούλου επέρχεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του Φαρμακευτικού Συλλόγου σε περίπτωση: α) αδικαιολόγητης αποχής του Συμβούλου από τρεις (3) συνεχείς συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και β) απώλειας των απαιτούμενων προσόντων ή επέλευσης κωλύματος από τα αναφερόμενα στο άρθρο 23 για την εκλογή σε θέση του Συμβούλου». Εν προκειμένω, και υπό την προϋπόθεση ότι πρόκειται για διατύπωση τιθέμενη διαζευκτικά, το συμπλεκτικό «και» πρέπει να αντικατασταθεί από το διαζευκτικό «ή».

Περαιτέρω, με τη διάταξη της παρ. 7 ορίζεται ότι «[η] θητεία: α) των μελών που εκλέγονται σύμφωνα με την παρ. 5 λήγει μαζί με τη θητεία των υπόλοιπων μελών του Δ.Σ. και β) του Δ.Σ. που εκλέγεται από τις αναπληρωματικές αρχαιρεσίες είναι ισόχρονη με το υπόλοιπο της θητείας του Δ.Σ. που εξέλιπε ή παραιτήθηκε κατά την παρ. 6». Με την παρ. 5. ορίζεται ότι «[σ]ε περίπτωση παραίτησης ολόκληρου του Δ.Σ. Φαρμακευτικού Συλλόγου και εφόσον από τα επιλαχόντα μέλη δεν είναι δυνατή η συγκρότηση νέου Δ.Σ., με απόφαση του Περιφερειάρχη ή του αρμόδιου Αντιπεριφερειάρχη διορίζεται

τριμελής Διοικούσα Επιτροπή από μέλη του Φαρμακευτικού Συλλόγου, για τη διεξαγωγή αναπληρωματικών αρχαιρεσιών». Δεδομένου ότι στην παρ. 5 ρυθμίζεται η περίπτωση παραίτησης του συνόλου των μελών του Δ.Σ., η περ. α) της παρ. 7 καθίσταται άνευ αντικειμένου, άλλως, στην περίπτωση κατά την οποία η ανωτέρω διάταξη ρυθμίζει τη θητεία των μελών που θα επιλεγούν κατόπιν «παραίτησης ή έλλειψης με οποιονδήποτε τρόπο μελών του Δ.Σ.», πρέπει να αντικατασταθεί η παραπομπή στην «παρ. 5» από την ορθή παραπομπή στην «παρ. 4».

Ακόμη, η παραπομπή στην «παρ. 6» στην περ. β) της παρ. 7 του άρθρου 36, πρέπει να αντικατασταθεί από την ορθή παραπομπή στην «παρ. 5».

Τέλος, η παρ. 8, η οποία αναφέρει ότι «[μ]ε αιτιολογημένη απόφαση του Περιφερειάρχη ή του αρμόδιου Αντιπεριφερειάρχη δύναται να αναστέλλεται, για χρονικό διάστημα όχι πέραν των τριών (3) μηνών, η διενέργεια αρχαιρεσιών για την ανάδειξη του Δ.Σ. του Φαρμακευτικού Συλλόγου, του Πειθαρχικού Συμβουλίου και των αντιπροσώπων στον Π.Φ.Σ.. Στην περίπτωση αυτή, η θητεία του Διοικητικού Συμβουλίου του Φαρμακευτικού Συλλόγου, του Πειθαρχικού Συμβουλίου και των αντιπροσώπων στον Π.Φ.Σ., που εκλέχθηκαν μετά, περιορίζεται ανάλογα, όσο το χρονικό διάστημα της αναστολής, που χορηγείται εφάπαξ από τον Περιφερειάρχη ή τον αρμόδιο Αντιπεριφερειάρχη», θα έπρεπε να αναδιατυπωθεί ως εξής: «[μ]ε αιτιολογημένη απόφαση του Περιφερειάρχη ή του αρμόδιου Αντιπεριφερειάρχη δύναται να αναστέλλεται άπαξ, για χρονικό διάστημα όχι πέραν των τριών (3) μηνών, η διενέργεια αρχαιρεσιών για την ανάδειξη του Δ.Σ. του Φαρμακευτικού Συλλόγου, του Πειθαρχικού Συμβουλίου και των αντιπροσώπων στον Π.Φ.Σ. Στην περίπτωση αυτή, η θητεία του Διοικητικού Συμβουλίου του Φαρμακευτικού Συλλόγου, του Πειθαρχικού Συμβουλίου και των αντιπροσώπων στον Π.Φ.Σ., που εκλέχθηκαν μετά, περιορίζεται ανάλογα, όσο το χρονικό διάστημα της αναστολής, που χορηγείται από τον Περιφερειάρχη ή τον αρμόδιο Αντιπεριφερειάρχη».

10. Επί του άρθρου 44

Στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 44 ορίζεται ότι «[κ]άθε μέλος του Φαρμακευτικού Συλλόγου υποχρεούται σε ετήσια εισφορά, η οποία καθορίζεται κατ' έτος από την τακτική Γενική Συνέλευση (Γ.Σ.) κάθε Φαρμακευτικού Συλλόγου κατόπιν εισήγησης του Διοικητικού Συμβουλίου, κατά την έναρξη του νέου οικονομικού έτους, ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες». Εν προκειμένω, η αναφορά στις «τοπικές συνθήκες» θα μπορούσε να εξειδικευθεί περαιτέρω.

11. Επί του άρθρου 45 παρ. 4

Με την παρ. 4 του άρθρου 45 ορίζεται ότι «[η] μη καταβολή από τον φαρμακοποιό προς τον Σύλλογο των εισφορών και των προστίμων που του έχουν επιβληθεί, αποτελεί βαρύ πειθαρχικό παράπτωμα». Παρατηρείται ότι, στο παρόν άρθρο, δεν κατηγοριοποιούνται τα πειθαρχικά παραπτώματα, και ότι, στην παρ. 7 του άρθρου 71, ορίζονται οι πειθαρχικές ποινές σε «α) έγγραφη σύσταση, β) έγγραφη επίπληξη, γ) πρόστιμο από χίλια (1.000,00) μέχρι τριάντα χιλιάδες (30.000,00) ευρώ, δ) στέρηση έως τέσσερα (4) έτη ή οριστικώς του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, ε) πρόσκαιρή διακοπή της λειτουργίας του φαρμακείου από έναν (1) μήνα μέχρι ένα (1) έτος, στ) οριστική στέρηση της άδειας άσκησης επαγγέλματος σε ιδιαιτέρως σοβαρές περιπτώσεις. Η επιβολή της ποινής των περ. γ) και ε) μπορεί να συνεπάγεται και την επιβολή της ποινής της περ. δ), εφόσον, κατά την κρίση του Πειθαρχικού Συμβουλίου, συντρέχει ιδιαίτερος προς τούτο λόγος». Κατά συνέπεια, επειδή παρέχεται η δυνατότητα επιβολής πέραν της μίας βαρείας πειθαρχικής ποινής για «βαρύ πειθαρχικό παράπτωμα», θα μπορούσε να προσδιορισθεί ειδικά η έννοια «βαρύ πειθαρχικό παράπτωμα».

12. Επί του άρθρου 47

Διά των διατάξεων των παρ. 1 και 2 του προτεινόμενου άρθρου ορίζεται ότι «[κ]ατά την πρώτη τακτική Γενική Συνέλευση (Γ.Σ.) εκάστου έτους, εκλέγονται από τη Γ.Σ. τρεις (3) ορκωτοί ελεγκτές λογιστές, οι οποίοι ελέγχουν τα βιβλία και εν γένει τη διαχείριση του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του Συλλόγου και υποβάλλουν την έκθεσή τους προς τον Πρόεδρο του Δ.Σ., ο οποίος επιμελείται της εκτύπωσης ή αντιγραφής και αποστολής της στα μέλη του Φαρμακευτικού Συλλόγου πριν από την τελευταία τακτική συνεδρίαση της Γ.Σ. εκάστου οικονομικού έτους. Κατά τη συνεδρίαση αυτή η έκθεση του πρώτου εδαφίου εγκρίνεται από τη Γ.Σ.». Προβλέπεται, επίσης, ότι «[σ]ε Φαρμακευτικούς Συλλόγους με περισσότερα από διακόσια (200) μέλη ορίζονται υποχρεωτικώς ορκωτοί ελεγκτές λογιστές σύμφωνα με τον ν. 4449/2017 (Α' 171) για τον τακτικό έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων του Φαρμακευτικού Συλλόγου εκάστου έτους με απόφαση της τακτικής Γενικής Συνέλευσης. Σε Φαρμακευτικούς Συλλόγους με λιγότερα από διακόσια (200) μέλη ο ορισμός ορκωτών ελεγκτών λογιστών είναι προαιρετικός». Δεδομένης της σύγχυσης που δημιουργείται από τη γραμματική ερμηνεία των ανωτέρω διατάξεων, σχετικά με την εκλογή τριών ορκωτών ελεγκτών λογιστών ανεξαρτήτως του αριθμού των μελών των Φαρμακευτικών Συλλόγων της παρ. 1, και τον δυνητικό ορισμό ορκωτών ελεγκτών λογιστών στην περίπτωση Φαρμακευτικών Συλλόγων με λιγότερα από διακόσια (200) μέλη,

η διάταξη χρήζει διευκρίνισης. Τέλος, πρέπει να διευκρινισθεί τι εφαρμόζεται σε περίπτωση συλλόγων με ακριβώς διακόσια (200) μέλη.

13. Επί των άρθρων 48, 53 παρ. 1 περ. κε) και 67

Με τις διατάξεις του άρθρου 48 ορίζεται ότι «[ο]ι Φαρμακευτικοί Σύλλογοι, κατόπιν απόφασης του Δ.Σ., δικαιούνται διά των Προέδρων τους ή των νόμιμων αναπληρωτών τους να ασκούν στο όνομά τους και για λογαριασμό των φαρμακοποιών μελών τους κάθε ένδικο μέσο και βοήθημα ενώπιον των πολιτικών, ποινικών και διοικητικών δικαστηρίων και οποιοδήποτε νόμιμο μέσο ενώπιον κάθε αρχής και κάθε βαθμίδας και δικαιοδοσίας με σκοπό την τήρηση της φαρμακευτικής νομοθεσίας και την προστασία της δημόσιας υγείας, καθώς και για κάθε παράβαση της νομοθεσίας που αφορά στα δικαιώματα και καθήκοντα των φαρμακοποιών και συνάδει με τους σκοπούς τους, και για κάθε εν γένει προσβολή του φαρμακευτικού επαγγέλματος, όπως επίσης όταν τίθενται ζητήματα γενικότερου ενδιαφέροντος για την άσκηση του φαρμακευτικού επαγγέλματος, τα οποία αφορούν τους φαρμακοποιούς μέλη του Συλλόγου».

Ακολουθως, με τη διάταξη της περ. κε) της παρ. 1 του άρθρου 53, μεταξύ των σκοπών του Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συλλόγου, ορίζεται «η εκπροσώπηση των Φαρμακευτικών Συλλόγων και των φαρμακοποιών προς προώθηση των εννόμων συμφερόντων τους ενώπιον των πολιτικών, ποινικών και διοικητικών δικαστηρίων και κάθε αρχής της χώρας και της αλλοδαπής».

Τέλος, με το άρθρο 67 ορίζεται ότι «[ο] Πανελλήνιος Φαρμακευτικός Σύλλογος (Π.Φ.Σ.), κατόπιν απόφασης του Δ.Σ., δικαιούται διά του Προέδρου του ή του νόμιμου αναπληρωτή του να ασκεί στο όνομά του και για λογαριασμό των φαρμακοποιών και των Φαρμακευτικών Συλλόγων κάθε ένδικο μέσο και βοήθημα ενώπιον των πολιτικών, ποινικών και διοικητικών δικαστηρίων και οποιοδήποτε νόμιμο μέσο ενώπιον κάθε αρχής και κάθε βαθμίδας και δικαιοδοσίας με σκοπό την τήρηση της φαρμακευτικής νομοθεσίας και την προστασία της δημόσιας υγείας, καθώς και για κάθε παράβαση νομοθεσίας που αφορά στα δικαιώματα και καθήκοντα των φαρμακοποιών και συνάδει με τους σκοπούς τους, και εν γένει για κάθε προσβολή του φαρμακευτικού επαγγέλματος, όπως επίσης όταν τίθενται ζητήματα γενικότερου ενδιαφέροντος για την άσκηση του φαρμακευτικού επαγγέλματος, οι οποίες αφορούν τους φαρμακοποιούς πανελλαδικώς».

Πρέπει να διευκρινισθεί ότι ούτε οι Φαρμακευτικοί Σύλλογοι ούτε ο Πανελλήνιος Φαρμακευτικός Σύλλογος μπορούν, καταρχήν, να υποκαθίστανται σε δικαιώματα των μελών τους, όταν πρόκειται περί δικαιωμάτων για την

προάσπιση των οποίων μόνο τα τελευταία μπορούν να έχουν έννομο συμφέρον.

14. Επί του άρθρου 50

Διά των προτεινόμενων διατάξεων ορίζεται ότι «[δ]ύο ή περισσότεροι Φαρμακευτικοί Σύλλογοι δύνανται, κατόπιν απόφασης των Γενικών Συνελεύσεων (Γ.Σ.) τους, να ενωθούν σε έναν Σύλλογο και να αποτελούν εφεξής ένα νομικό πρόσωπο. Η απόφαση των Γ.Σ. των Φαρμακευτικών Συλλόγων του πρώτου εδαφίου εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, με την οποία ρυθμίζεται κάθε θέμα σχετικό με την ένωση των δύο νομικών προσώπων». Το ζήτημα της γενικής διατύπωσης της εξουσιοδότησης προς τον Υπουργό Υγείας, προκειμένου με απόφασή του να «ρυθμίζεται κάθε θέμα σχετικό με την ένωση των δύο νομικών προσώπων», δημιουργεί προβληματισμό ως προς το αν περιορίζεται σε θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας, ή καταλαμβάνει και θέματα ιδιωτικών και περιουσιακών διαφορών των νομικών προσώπων.

15. Επί του άρθρου 60

Το άρθρο 60 ρυθμίζει τη διαδικασία εκλογής των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συλλόγου. Ειδικότερα, στην παράγραφο 2 ορίζεται ότι «[σ]το Υπουργείο Υγείας υποβάλλονται εντός της προθεσμίας του δευτέρου εδαφίου τα πρακτικά της συνεδρίασης, μαζί τα ψηφοδέλτια, το πρωτόκολλο και οι υποβληθείσες ενστάσεις κατά του κύρους της εκλογής. Το Υπουργείο Υγείας, εντός προθεσμίας ενός (1) μηνός από την υποβολή, εγκρίνει εν όλω ή εν μέρει, ή απορρίπτει τα πρακτικά αυτά. Σε περίπτωση ολικής ή μερικής απόρριψης εκλογής κάποιου μέλους, ο Π.Φ.Σ. καλείται προς διενέργεια νέων αρχαιρεσιών σε χρόνο που ορίζεται από το Υπουργείο Υγείας (...). Σημειώνεται ότι δεν είναι σαφές το νόημα της φράσης «ολικής ή μερικής απόρριψης εκλογής κάποιου μέλους».

16. Επί του άρθρου 71

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 71 παρ. 4, «[κ]ατά την εκδίκαση της υπόθεσης ο πειθαρχικώς διωκόμενος καλείται να παραστεί με ειδική πρόσκληση. Η μη εμφάνισή του θεωρείται επιβαρυντικό στοιχείο». Παρατηρείται, συναφώς, ότι κατά τα γενικώς ισχύοντα στην πειθαρχική διαδικασία και, ειδικότερα, τα οριζόμενα στο κεφάλαιο ΣΤ΄ του Μέρους Δ΄ του Υπαλληλικού Κώδικα, πειθαρχική ποινή δεν επιβάλλεται, χωρίς την κλήση του διωκόμενου σε απολογία (άρθρο 134). Η παράσταση στη διαδικασία αποτελεί δικαίωμα του διωκόμενου, καθώς ο τελευταίος δικαιούται να παραστεί είτε

αυτοπροσώπως είτε διά ή μετά πληρεξουσίου δικηγόρου ενώπιον των πειθαρχικών συμβουλίων των Ν.Π.Δ.Δ., ενώ η μη προσέλευση του διωκόμενου δεν εμποδίζει την πρόοδο της διαδικασίας (άρθρο 136). Έχει κριθεί συναφώς (ΣτΕ Ολ. 2152/2000, 1765/2001 7μ) ότι διατάξεις νόμων που απαγορεύουν πλήρως τη δυνατότητα παράστασης του πειθαρχικώς εγκαλούμενου ενώπιον του πειθαρχικού οργάνου με δικηγόρο, αντίκεινται στα άρθρο 20 παρ. 2 του Συντάγματος και 6 παρ. 3 της ΕΣΔΑ [βλ. Σπυρόπουλος/Κοντιάδης/Ανθόπουλος/Γεραπετρίτης (–Νικολάκης), ΕρμΣυντ (2017) άρθ. 20§2 αρ. 54]. Από την άλλη πλευρά, το άρθρο 20 παρ. 2 Σ δεν απαιτεί την πραγματοποίηση της ακρόασης, αν υπάρχει αρνητική βούληση εκ μέρους του διοικούμενου. Εάν, δηλαδή, η Διοίκηση έχει εκπληρώσει νόμιμα την υποχρέωση της κλήσης προς ακρόαση, αλλά ο κληθείς «αρνείται να απολαύσει το αντίστοιχο δικαίωμά του (...), [σ]την περίπτωση αυτή η διοικητική πράξη που ακολουθεί είναι συνταγματική και νόμιμη». Ειδικά δε στο πλαίσιο της πειθαρχικής διαδικασίας, η έλλειψη απολογίας «συνιστά μια μορφή του δικαιώματος σιωπής του κατηγορουμένου (...) και δεν εμποδίζει την έκδοση πειθαρχικής απόφασης.» (βλ. Α.Ι. Τάχος – Ι.Λ. Συμεωνίδης, Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα – ΕΡΜΥΚ & αντίστοιχων διατάξεων Κώδικα Δημοτικών & Κοινοτικών Υπαλλήλων, Τ. Β΄, 2007, σελ. 1385-1387 και 1398-1399, αντίστοιχα). Κατά συνέπεια, η κλήση σε απολογία πριν από την επιβολή ποινής συνιστά δικαίωμα, ως μορφή της προηγούμενης ακρόασης, και όχι υποχρέωση του διοικούμενου (βλ. και ΣτΕ 1917/1968). Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, σε συνδυασμό με την αρχή της ελεύθερης εκτίμησης των αποδείξεων, που ομοίως κατοχυρώνεται στον Υπαλληλικό Κώδικα (άρθρο 139), γεννάται προβληματισμός ως προς τον χαρακτηρισμό, στο άρθρο 71 του παρόντος, της μη παράστασης του πειθαρχικώς διωκόμενου ως επιβαρυντικού στοιχείου, χωρίς, μάλιστα, να καταλείπεται περιθώριο εκτίμησης, εκ μέρους του πειθαρχικού οργάνου, των λόγων για τους οποίους ο διωκόμενος δεν παρίσταται.

17. Επί του άρθρου 74

Προτείνεται η αναρίθμηση των παραγράφων 3 έως 7 στο ορθό 2 έως 6, καθώς, μετά τις περιπτώσεις α΄ - ζ΄ της παραγράφου 1, ακολουθεί παράγραφος 3.

18. Επί των άρθρων 77 και 93 παρ. 7

α. Διά του άρθρου 77 ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με τη σύσταση και λειτουργία Ινστιτούτου Φαρμακευτικών Επιστημονικών Ερευνών και καθορίζονται ο τρόπος ίδρυσης του Ν.Π.Ι.Δ., οι σκοποί του, η έδρα του και το προ-

σωπικό που το στελεχώνει. Στις εξουσιοδοτικές διατάξεις του άρθρου 93 προβλέπεται (παρ. 7) ότι «[μ]ε απόφαση της Γ.Σ. του Π.Φ.Σ. εγκρίνεται ο Εσωτερικός Κανονισμός του νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία "Ινστιτούτο Φαρμακευτικών Επιστημονικών Ερευνών", με τον οποίο ρυθμίζονται η σύσταση και λειτουργία του, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα». Παρατηρείται ότι ο Εσωτερικός Κανονισμός του Ινστιτούτου Φαρμακευτικών Επιστημονικών Ερευνών αναφέρεται, το πρώτον, στις εξουσιοδοτικές διατάξεις του νομοσχεδίου. Για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, θα μπορούσε να γίνει σχετική αναφορά και στο άρθρο 77, διά του οποίου καθορίζονται τα ζητήματα λειτουργίας του Ινστιτούτου.

6. Πρέπει να αναριθμηθούν οι παράγραφοι 3 και 4 στο ορθό 4 και 5, καθώς, μετά την παράγραφο 3, ακολουθεί εκ νέου παράγραφος με αρίθμηση 3.

19. Επί του άρθρου 93 παρ. 3, 5, 9 και 10

α. Με τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 93 ορίζεται ότι «[μ]ε απόφαση του Υπουργού Υγείας, που εκδίδεται μετά από γνώμη του Δ.Σ. του Π.Φ.Σ. ορίζονται ο τρόπος διαχείρισης των εσόδων του λογαριασμού "Κεφάλαιο Αποζημίωσης Εξόδου Φαρμακοποιών" που προβλέπεται στην περ. ια) της παρ. 1 του άρθρου 53, το ύψος και οι προϋποθέσεις χορήγησης της αποζημίωσης στους δικαιούχους κατά κατηγορία και κάθε άλλο σχετικό θέμα».

Περαιτέρω, με τη διάταξη της παρ. 5 του άρθρου 93 ορίζεται ότι «[μ]ε απόφαση του Υπουργού Υγείας, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του Π.Φ.Σ., καθορίζεται κάθε άλλο θέμα σχετικό με την εφαρμογή της παρ. Α1 του άρθρου 64».

Ακολουθώντας, με τη διάταξη της παρ. 9 του άρθρου 93 ορίζεται ότι «[μ]ε κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας, Οικονομικών και Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται μετά από πρόταση του Γενικού Γραμματέα Υπηρεσιών Υγείας, εξειδικεύονται οι αρμοδιότητες του Αυτοτελούς Τμήματος Κλινικών Μελετών και ρυθμίζονται ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας του, η στελέχωσή του με εξειδικευμένο και έμπειρο προσωπικό, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο ζήτημα για την εφαρμογή του άρθρου 83».

Επίσης, με τη διάταξη της παρ. 10 του άρθρου 93 ορίζεται ότι «[μ]ε κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας, Οικονομικών, Εθνικής Άμυνας και Παιδείας και Θρησκευμάτων ορίζεται ο αριθμός των κλινικών εκπαιδευτών, καθορίζονται τα κριτήρια ορισμού περισσότερων κλινικών εκπαιδευτών και ο αριθμός αυτών, η διαδικασία ορισμού, πιστοποίησης και αξιολόγησής τους, τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητές τους, τα κίνητρα προσέλκυσής τους και ρυθμίζονται κάθε άλλο αναγκαίο ζήτημα για την εφαρμογή του άρθρου 84».

6. Κατά την έννοια του άρθρου 43 παρ. 2 εδάφιο β' του Συντάγματος, επιτρέπεται να ορισθούν, με ειδική και ορισμένη εξουσιοδότηση, ως φορείς άσκησης κανονιστικής αρμοδιότητας, εκτός από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, και άλλα όργανα της διοίκησης, εφόσον πρόκειται για «ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό». Επισημαίνεται, εξ άλλου, ότι η ευρύτητα της εξουσιοδότησης, της οποίας το περιεχόμενο είναι ορισμένο, ουδόλως επηρεάζει το κύρος της (βλ. ΣτΕ Ολομ. 1210/2010, 941/2008, 2304/1995 κ.ά.). «Ως ειδικότερα θέματα θεωρούνται εκείνα τα οποία αποτελούν, κατά το περιεχόμενό τους και σε σχέση προς την ουσιαστική ρύθμιση που περιέχεται στο νομοθετικό κείμενο, μερικότερη περίπτωση ορισμένου θέματος που αποτελεί το αντικείμενο της νομοθετικής ρύθμισης. Απαιτείται, επομένως, στην περίπτωση αυτή, να περιέχει το νομοθετικό κείμενο όχι απλώς τον καθ' ύλη προσδιορισμό του αντικείμενου της εξουσιοδότησης αλλά, επί πλέον, και την ουσιαστική ρύθμισή του, έστω και σε γενικό, ορισμένο, όμως, πλαίσιο σύμφωνα προς το οποίο θα ενεργήσει η Διοίκηση προκειμένου να ρυθμίσει τα μερικότερα θέματα» (βλ. ΣτΕ Ολομ. 1210/2010, 3013/2014, 775, 2150, 2148, 2090/2015, 1804/2017, 1284/2022 κ.ά.). Το κριτήριο περί του χαρακτηρισμού ενός θέματος ως «ειδικότερου» ή μη μπορεί να είναι είτε ποσοτικό, σε σχέση με το κύριο αντικείμενο της νομοθετικής ρύθμισης, είτε ποιοτικό, συναρτώμενο προς τη σπουδαιότητα του προς ρύθμιση καταλειπόμενου ζητήματος. Εξ άλλου, «οι ανωτέρω ουσιαστικές ρυθμίσεις μπορούν να υπάρχουν τόσο στις διατάξεις του εξουσιοδοτικού νόμου όσο και σε διατάξεις άλλων νόμων σχετικών με τα θέματα που αποτελούν αντικείμενο της νομοθετικής εξουσιοδότησης» (βλ. ΣτΕ Ολομ. 1210/2010, 3404/2014, 1749/2016, 705/2020 κ.ά. Βλ., σχετικά, Κ. Μαυριά, Συνταγματικό Δίκαιο, 6η έκδ., 2021, σελ. 223-224 και Α. Παντελή, Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου, 5η έκδ., 2020, παρ. 440). Ως λεπτομερειακά θεωρούνται τα ζητήματα που αφορούν «τη θέσπιση όλως δευτερευουσών και επουσιωδών ρυθμίσεων», επί κύριων και ουσιωδών ρυθμίσεων που πρέπει να έχουν τεθεί από τον ίδιο τον νομοθέτη, τεχνικού δε χαρακτήρα είναι τα θέματα που αφορούν τη θέσπιση ρυθμίσεων για τις οποίες είναι κατ' αρχήν απαραίτητη η παρέμβαση τεχνικού οργάνου (βλ. ΣτΕ 2820/1999, 2967/1999, βλ., σχετικά Κ. Μαυριά, Συνταγματικό Δίκαιο, 6η έκδ., 2021, σελ. 223-224). «Τέλος, για το συνταγματικό κύρος της νομοθετικής εξουσιοδότησεως δεν απαιτείται οπωσδήποτε να διαγράφει η ίδια ή με παραπομπή σε άλλη διάταξη νόμου βασικές αρχές και κατευθύνσεις στο πλαίσιο των οποίων οφείλει να κινηθεί η Διοίκηση κατά την κανονιστική ρύθμιση των θεμάτων αυτών» (βλ. ΣτΕ 1125/2020, ΣτΕ Ολομ. 3404/2014, ΣτΕ 2307/2018).

γ. Υπό το φως των ανωτέρω, προβληματισμός μπορεί να δημιουργηθεί αν οι προϋποθέσεις χορήγησης της αποζημίωσης στους δικαιούχους ανά κατηγορία (παρ. 3 του άρθρου 93), ο καθορισμός της οργάνωσης, λειτουργίας και στελέχωσής του Αυτοτελούς Τμήματος Κλινικών Μελετών (παρ. 9 του άρθρου 93), ο καθορισμός κριτηρίων ορισμού του αριθμού των κλινικών εκπαιδευτών, η διαδικασία ορισμού, πιστοποίησης και αξιολόγησής τους, τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητές τους (παρ. 10 του άρθρου 93) αποτελούν ειδικότερα και λεπτομερειακού χαρακτήρα θέματα που δύνανται να καθορίζονται με απόφαση υπουργών, αντί προεδρικού διατάγματος. Τέλος, προβληματισμός θα μπορούσε, ενδεχομένως, να δημιουργηθεί και ως προς το ορισμένο της εξουσιοδότησης της παρ. 5 του άρθρου 93.

Αθήνα, 4 Απριλίου 2023

Οι Εισηγητές
Μαρία Ανδρονόπουλου
Αλέξανδρος Κεσσόπουλος
Επίκουρος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης
Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Α΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αντώνης Παντελής
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής
Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών